

2011-08-23

Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Metallsökare - Förslag till ny reglering om användning av metallsökare i lagen (1988:950) om kulturminnen mm. Återrapportering av regeringsuppdrag Ku2011/148/KA

Bakgrund

Kulturdepartementet har för synpunkter översänt rubricerade förslag till ny reglering på remiss till Riksförbundet Sveriges Museer (RSM).

Användandet av metallsökare är i Sverige begränsat sedan 1985. Nya bestämmelser infördes 1991 som ytterligare skärpte bestämmelserna. Syftet med nu föreliggande förslag till ny reglering är att kunna föreslå och konsekvensanalysera bestämmelserna som balanserar behovet av fri rörlighet av varor inom EU med behovet av att bevara, använda och utveckla kulturarvet.

Länsstyrelserna kan även idag medge användande av metallsökare men bara inom områden begränsade på karta och för en begränsad tid.

Riksantikvarieämbetet föreslår två lösningar, som båda bedöms vara förenliga med EU-rätten. Inriktningen för båda lösningarna är att användningen av metallsökare på fasta fornlämningar samt för att söka efter fornfynd är förbjuden. På Gotland och Öland gäller generellt förbud mot användande av metallsökare. Förslagen innebär:

1. Möjligheter till ökad användning av metallsökare i syfte att leta fornfynd och andra metallföremål genom att licensieringssystem införs
2. Fri användning av metallsökare för andra ändamål än att leta fornfynd, förutom på Öland, Gotland och vid fasta fornlämningar.

Riksantikvarieämbetet förespråkar förslag nummer 1.

Riksförbundet Sveriges Museer

Riksförbundet Sveriges museer har till uppgift att ta tillvara och driva den svenska museisektorns gemensamma intressen. Förbundet företräder drygt 175 medlemsmuseer i Sverige.

Synpunkter på förslaget

RSM tycker det är positivt att förslaget söker hitta en balans mellan bevarande av kulturarvet och användningen av metallsökare. RSM uppfattar dock att det finns oklarheter i underlaget som gör det svårt att fullt ut ta ställning till förslaget och dess konsekvenser.

Riksantikvarieämbetets utredning verkar förutsätta att huvudskälet till att använda metallsökare är för att leta fornfynd. RSM efterlyser en tydligare bakgrundsteckning som även beskriver omfattningen av annan "civil/privat" användning för att kunna ta ställning till förslag 2. Det skulle t ex vara behov av att i skogen identifiera metall i träd före fällning, identifiera ledningsdragningar i mark, borttappade moderna föremål, patronhylsor på skjutbanor etc. vilket motiverar en möjlighet till ökad användning som inte kommer i konflikt med de lagskyddade fornlämningarna och som tar resurser från tillståndsmyndigheter. Sannolikt innebär en ökad legal användning enligt förslag 2 att det blir svårare att upptäcka och beivra illegal användning.

Förslag 1 med en licensiering efter genomgången utbildning är enligt RSM att föredra framförallt eftersom förslag som syftar till bättre kunskap och förståelse alltid är positiva. Förslaget som innebär att en betydande utbildningsinsats ska genomföras för de som önskar licens kan komma att innebära nya uppgifter för kommunala och regionala museer.

I utredningen läggs också stort fokus på merarbete med anledning av eventuella lösfynd som staten har ansvar för. Såvitt RSM kan förstå är den avgörande frågan när metallfynd påträffas i vilken kontext de återfinns. Det innebär således att Länsstyrelsen eller annan part i fält måste avgöra om ev. lösfynd återfinns i en fornlämningsmiljö och i så fall bedöma fornlämningens art och betydelse. Platser för större lösfynd måste också alltid efterundersökas för att undvika framtida plundring. Detta kommer att innebära arbetsinsatser och ökade kostnader som utredningen inte klargör hur de ska hanteras.

Remissvaret har behandlats i styrelsen för Riksförbundet Sveriges museer.

RIKSFÖRBUNDET SVERIGES MUSEER

Lars Amréus
Ordförande

Mats Persson
Generalsekreterare